Riksdagen
Grundlagsutskottet
FIN-00120 RIKSDAGEN

kirjaamo@riksdagen.fi
PeV@riksdagen.fi
matti.marttunen@riksdagen.fi

Hänvisning
RP 16/2018 rd

Kontaktpersoner
Bengt Michelsson, tel. (0)18 25260

Ärende
YTTRANDE GÄLLANDE REGERINGENS PROPOSITION TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL LAG OM KUNDENS VALFRIHET INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN OCH VISSA LAGAR SOM HAR SAMBAND MED DEN RP 16/2018 RD

Landskapsregeringen beslöt att till riksdagens social- och hälsovårds-utskott lämna följande yttrande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården och vissa lagar som har samband med den RP 16/2018 rd.

Social-, hälso- och landskapsreformens förhållande till Åland
Landskapsregeringen konstaterar att den föreslagna reformen av ordnandet av social- och hälsovården samt kundens valfrihet berör ett sådant område av lagstiftningen som enligt 18 § 12 och 13 punkten i självstyrelselagen omfattas av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet. På Åland gäller landskapets egen lagstiftning om finansiering och ansvar för ordnandet av de aktuella lagstiftningsområdena. Reformen gällande ordnandet av social- och hälsovården och kundens valfrihet berör således inte i sig landskapet. Landskapsregeringen har därför inte i sig synpunkter på hur riket väljer att organisera hälso- och sjukvården.

Flerkanalsfinansieringen
I propositionen konstateras att: *"I syfte att förenkla flerkanalsfinansieringen föreslås att den andel som motsvarar sjukvårdsförsäkringen samlas in som en del av statsbeskattningen och att denna andel läggs till den finansieringsandel som betalas till landskapen. Det ska inte längre betalas ut någon ersättning från sjukvårdsförsäkringen för kostnader som uppkommer till följd av utnyttjandet av privat hälso-och sjukvård. Företagshälsovård, läkemedelsförsörjning, resekostnader, rehabilitering samt skol- och*

studerandehälsovård har granskats separat i utredningsgruppens rapport."

Det konstateras vidare i propositionen att den offentliga hälso- och sjukvården kompletteras av den offentliga sjukförsäkringen och sjukvårdsförsäkringen.

Läkemedelsersättningar, reseersättningar och sjukvårdsersättningar för privat hälso- och sjukvård, läkararvoden, tandläkararvoden och ersättningar för undersökning och vård samt kostnaderna för rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten finansieras av sjukförsäkringens sjukvårdsförsäkring. I propositionen konstateras också att förenklingen av flerkanalsfinansieringen ännu är under beredning och att konsekvenserna av att sjukförsäkringen upphör och tidpunkterna för detta inte är kända. Landskapsregeringen vill därför upprepa **att det är ytterst viktigt** att denna beredning sker i samarbete med landskapsregeringen.

En allmän sjukförsäkring har skapats för att kompletterande garantera de grundlagensenliga rättigheterna till social trygghet och oundgänglig omsorg i enlighet med §19. I enlighet med principen om likabehandling som den utrycks i grundlagen kan inte sjukvårds-försäkringens ersättningar ensidigt riktas så att enbart den struktur som riket har för social- och hälsovården beaktas. Boende i riket och på Åland får inte sättas i olika ställning genom en riksdagens lagstiftningsåtgärd då sjukförsäkringssystemet ska gälla lika både Åland och riket.

Utgångspunkten måste vara att det sätt på vilket lagtinget valt att organisera Åland ska kunna fortgå oavsett genomförandet av reformer i riket, samtidigt som det är rikets skyldighet att säkerställa att de system riket, i kraft av sin lagstiftningsbehörighet skapar, även fungerar på Åland så att ålänningarna tillförsäkras likvärdigt socialförsäkringsskydd som tillhandahålls innevånarna i riket.

Tillfällig vistelse och brådskande vård

I lagförslagets 4 § stipuleras om kundens rätt att välja. I den aktuella paragrafen konstateras mycket riktigt att valfriheten inte gäller landskapet Åland. I fråga om de regleringar som finns i lagförslaget gällande val av tillfällig tjänsteproducent och dess tjänsteenhet i § 8 samt brådskande social- och hälsovård i § 9 beaktas inte befolkningens rörlighet mellan riket och landskapet Åland. I och med att social-och hälsovårdstjänsterna organiseras olika i riket och på Åland och invånarna har olika rätt till tjänster t.ex. ifråga om tandvård förblir det oreglerat vad som gäller vid ålänningars tillfälliga vistelse i riket och vice versa då kunder som hör till rikslandskapen tillfälligt vistas i landskapen. Motsvarande gäller brådskande vård.

Grundlagsutskottet angav i sitt utlåtande nr GrUU 26/2017 rd följande: *"I fråga om landskapet Ålands behörighet inom socialvård och hälso- och sjukvård uppmärksammar grundlagsutskottet dessutom bestämmelserna i 4 § i förslaget till valfrihetslag och att det eventuellt föreligger behov av att med anknytning till 7 och 8 § i valfrihetslagen bereda en sådan överenskommelseförordning som avses i 32 § i självstyrelselagen för Åland."*

Landskapsregeringen anser att det **inte är utrett** vem som bekostar vilka tjänster hur och på vilka grunder vid tillfällig vistelse och i fråga om brådskande vård. En överenskommelseförordning i enlighet med

självstyrelselagen kan inte användas för att reglera detta då det inte är frågan om reglering av förvaltningsuppgifter mellan landskapsmyndighet (Åland) och riksmyndighet.

Någon dialog i dessa frågor har inte ännu initierats från rikets sida. Landskapsregeringen betonar därför vikten av samarbete mellan berörda ministerier och landskapsregeringen i dessa frågor.

Landskapsregeringen önskar i sammanhanget slutligen påminna grundlagsutskottet om förutsättningarna i fråga om vård- och landskapsreformen och konstaterar att reformen kräver ändring av gällande självstyrelselag alternativt genomförandet av den självstyrelselagsrevision som nu är på gång. Det temporära arrangemanget i fråga om skattegottgörelsen kan, enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 26/2017 rd), sålunda endast under viss kort tid kompensera för bortfallet av skattegottgörelsen. Frågan måste regleras på korrekt sätt så snabbt som möjligt.

Lantråd Katrin Sjögren

Minister Wille Valve